

Imatges històriques a Perpinyà

Robert Kennedy i un gran fotògraf

En 1968, quan la revista *Life* li demana de cobrir la campanya electoral del senador Robert Kennedy, el fotògraf Bill Eppridge no sospita que està a punt de viure un dels moments més intensos i més dramàtics de la seva vida i de la història dels Estats Units d'Amèrica.

Al cap de 25 anys de l'assassinat de Robert Kennedy, Bill Eppridge descriu els vuitanta dies passats prop del senador, la seva família i els seus amics, en el llibre *Robert Kennedy, The Last Campaign* (Harcourt-Brace, 1993), un recull de 107 fotografies, la majoria inèdites, amb un pròleg del president Clinton. Durant 15 dies, 44 instantànies tretes d'aquest llibre foren exposades i presentades per l'autor a Perpinyà, durant el cinquè Festival Internacional de Fotoreportatge "Visa pour l'image".

"M'ha costat molt de revelar aquestes fotografies -explica Eppridge-. Cada vegada que mirava un negatiu, els moments viscuts tornaven amb força i plorava. Però he volgut, 25 anys després del drama, donar un testimoni dels dos últims anys de la vida de Robert Kennedy, del 1966, quan feia campanya pels altres, al 1968 que en feia per ell, i aquest final tràgic".

Elegit senador per Nova York en 1965, Robert Kennedy decideix de donar suport als candidats demòcrates al Congrés, però la seva presència eclipsa ràpidament la dels candidats. La gent hi acudeix per veure i tocar qui anomenen amicalment Bobby. Hi ha alguna cosa màgica entre el jove senador i la multitud en aquesta campanya del 1966, i Bill Eppridge ja hi és per retratar-la.

Dos anys més tard, en 1968, fa vuit anys que els Estats Units estan en guerra amb el Vietnam. Les protestes proliferen per tot el país i les veus que reclamen la pau són cada cop més nombroses. Tot i això, el president Lindon B. Johnson, successor de John F. Kennedy, assassinat a Dallas l'any 1963, continua l'escalada bèl·lica, quan Bob Kennedy es mostra partidari d'aturar-la immediatament. En una instantània de Bill Eppridge feta durant un discurs del president Johnson, es pot veure per la cara que fa el senador Kennedy la divergència política que separa aquests dos homes.

Bill Eppridge, cronista dels últims moments de Robert Kennedy. PERE CODONYAN

Eugene McCarthy, un senador de Minnesota llavors poc conegut, entra en la campanya per la presidència contra Johnson i demostra que és el favorit en les eleccions primàries. Robert Kennedy escull aquest moment per optar també a la investidura demòcrata, pensant que pot fer més i millor que McCarthy i que pot fins i tot reunificar el país, una vegada haurà fet tornar tots els soldats americans de l'infern de Vietnam.

Llavors inicia una campanya alegre, gairebé eufòrica, reflectida en tota una sèrie de fotografies realitzades per Bill Eppridge. A tot arreu troba la mateixa gentada que al 1966. A tot arreu li donen la mà, les noies volen tocar el seu ídol com si es tractés d'un *rockstar*. Durant aquesta campanya es parla de Robert Kennedy com del "cinquè Beatle", tan gran és la seva fama. A Grand Rapid (Michigan) veiem

com un infant fascinat aixeca un rètol que diu: "Abaixa l'edat de vot als 10 anys". Tothom sabia que, a Bob Kennedy, li agradaven les criatures; ell mateix en tenia deu. Durant la campanya, Bobby tenia també el suport de l'església catòlica. Totes les fotos il·lustren que Robert Kennedy aixecava moviments d'entusiasme en la multitud més que cap altra figura política de l'època.

Aquest èxit, el van atribuir molts al record que la gent tenia del seu germà John, però segons Eppridge "Bob no volia fer l'efecte d'estar agafat a les faldilles del seu germà. Tenia la seva pròpia manera de veure el futur del país i de la guerra de Vietnam. Per aquesta raó la imatge de JFK és un suport poc utilitzat en la campanya". Eppridge recorda que, si al començament Bob va viure a l'ombra del seu germà, en realitat era el més intel·ligent de tots els Kennedy que hagi conegut. "Va esdevenir millor que John Kennedy, que no era gaire dur. En aquests moments, 1968, el país passava uns temps difícils i la gent buscava algú que els pogués salvar. Hi havia molts candidats per a escollir, però la gent buscava un home honest i crec que havien entès que Bob Kennedy feia el que deia, i una de les coses que deia és que quan fos president deixarien el Vietnam. El país estava cansat de la guerra i crec que aquesta és una de les coses que realment arribava a la gent. Després del seu assassinat, la guerra va continuar quatre anys més, durant els quals foren morts 38.000 soldats americans, i nombrosos civils i militars vietnamites".

La campanya de Bob Kennedy fou breu, car durà poc més de 80 dies. Guanyà les primàries a Indiana, Ohio i Virginia, però perdé a Oregon. Per això li era indispensable de guanyar a Califòrnia. En aquests moments, la direcció de la revista *Life* està convençuda que, si guanya a Califòrnia, Kennedy arribarà a la investidura demòcrata i a les eleccions presidencials. Els re-

sultats s'han de saber el 5 de juny. Epbridge rep l'ordre de no allunyar-se ni un pam del senador, perquè preveu una victòria imminent i decisiva.

El fotògraf, que no havia tingut fins ara cap impediment per a retratar el candidat al llarg de la campanya, obté autorització per a integrar l'equip restringit que acompanya Kennedy en tots els desplaçaments. "Avui cap candidat no deixaria treballar un fotògraf com ho vaig fer amb Bobby. El servei de seguretat ho impediria, com impediria els contactes que tenia amb la població, però en aquell moment els polítics volien estar molt a prop de la premsa; era doncs més fàcil d'acostar-s'hi, i això explica el caràcter intimista que tenen algunes de les meves fotos".

Aquell 5 de juny, Bill Epbridge, acompanyat per Jim Wilson, càmera de la CBS i de les altres persones del seguici, obren pas a Robert Kennedy que travessa la cuina de l'hotel Ambassador de Los Angeles, per arribar a un saló on l'esperen els seus seguidors. En un clima d'eufòria, el senador anuncia la seva victòria a Califòrnia i a Dakota del Sud. Epbridge, sempre darrere seu, continua fent fotos. "Una vegada acabat l'acte, Bill Barry, el guardaespalles de Bobby, li fa senyal indicant-li la porta de sortida situada al costat oposat de la cuina per la qual havien entrat. Però Bobby es nega a agafar aquest nou camí i vol tornar per on ha vingut. De nou Bill li indica l'altra porta, però ja és massa tard, Bobby ha fet mitja volta i dona l'esquena a la seva escorta. Bill Barry, que tenia un es-

Perpinyà ha recollit la imatge d'Epbridge.

PERE CODONYAN

quinç a la cama s'havia quedat enrere, incapaç de retenir Bob Kennedy. Quan ens n'adonem, el seguim amb Jim, però ja ha entrat a la cuina. És en aquell moment que sentim els trets, pam, pam, pam..."

Des del lloc on s'havia amagat, Sirhan Bishara Shiran, un àrab de Jordània, es precipità sobre el senador i li disparà vuit bales del seu revòlver calibre 22: tocà Robert Kennedy tres vegades i ferí cinc persones més. Cinc metres darrere seu, Bill Epbridge i Jim Wilson es precipiten cap on han sentit el soroll de l'arma. Enmig del caos veuen Robert Kennedy estirat a terra, ferit de mort als braços de Juan Romero, un cambrer de l'hotel a qui donava la mà just quan Sirhan va disparar. Epbridge immortalitza aquesta escena que farà la volta al món com a portada dels diaris de l'endemà. "Lamento haver fet

aquesta fotografia, però ateses les circumstàncies no podia fer-ne cap altra. Vaig reaccionar instintivament". Bill Epbridge recorda que quan la revista *Life* va desaparèixer li van tornar la foto original, però com que no la podia veure, la va amagar darrere el sofà de casa. Un dia un incendi assolà la casa i l'única cosa que se'n salvà fou precisament aquesta foto, que quedà com un pergami antic, un signe del destí.

Durant els minuts que van seguir a l'atemptat, Bill Epbridge va ajudar Bill Barry, Ethel Kennedy, l'esposa de Bobby, i els serveis d'ordre a empènyer la gent i els periodistes i a provar de deixar lliure l'indret on havia caigut el senador. Tot i això, de tant en tant disparava amb el gran angular que portava penjat al coll. "Havia seguit tota la campanya, i ni per a Ethel ni per a Bill no era un estrany, tot al contrari. Per això vaig poder continuar treballant mentre els ajudava a fer la gent fora".

Robert F. Kennedy, greument ferit al cap, és portat a un primer hospital abans d'ingressar a l'hospital del Bon Samarità on agonitza durant vint-i-sis hores. A l'interior, on ha aconseguit d'entrar Epbridge, retrata la tristesa de Bill Barry que ja sap que tot està perdut, del cap de premsa Frank Mankiewicz, que plora apuntant-se el pols amb el dit per ensenyar l'impacte de la bala, o encara el desgraciat Hugh McDonald, encarregat de comprovar les acreditacions a l'entrada de l'ambassador i que se suïcidarà uns mesos més tard, persuadit de ser responsable de l'atemptat per haver deixat passar Sirhan.

Epbridge serà present fins a l'embarcament del taüt a bord de l'Air Force One, l'avió presidencial enviat a Los Angeles pel president Johnson per repatriar la despulla del senador a Nova York i per al seu trasllat a Washington. Diverses fotos ensenyen com centenars de milers de persones es van arrengrerant al costat de les vies per retre un últim homenatge al senador assassinat, en particular el 8 de juny, a Nova Jersey, quan la policia saluda el tren funeràri de vint-i-un cotxes que travessa l'estació de Trenton per anar al cementiri nacional d'Arlington, a Washington DC.

Una vegada més, Amèrica estava trasbalsada. De nou el somni s'havia trencat.

Les fotos de la campanya de R. Kennedy donen una imatge de la realitat social americana.

BILL EPPRIDGE

Pere Codonyan